دملاامیردیوان

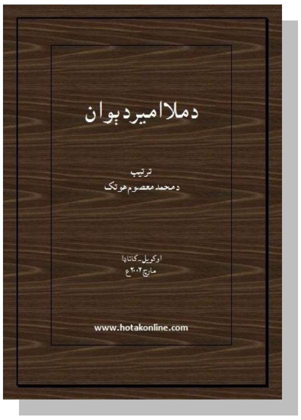

ترتیب

دمحمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا

مارچ ۲۰۰٦ ع

www.hotakonline.com

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان یې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چې مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۲۵ ش کال په سر کې په کندهارکې لاس ته راغله اوترکتلووروسته یې راته څرګنده سوه چې دانسخه داروانباد حاجي دوست محمدبرېښ له کتب خانې راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومورې خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2].

دملاامیردېوان دحجم له مخې وړوکی دیوان دئ او(۸۰) غزلې او نظمونه لري خودالفبې دتولوپتیوغزلې پکښې سته. دپای پاڼې یې د (یاء) ردیف ته رسېدلې دي خوشوپاڼې یې کندودې . مادانسخه تر موندلوځومیاشتې وروسته دزېرې په جریده (د۱۳۲۵ ش کال ۹ ــ ۱۰ ګڼه) کې معرفي کړه اودهغې لیکنې لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمد برېښ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکې زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکې وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کې ښخ دئ. پلاریې قیام الدین خان اونیکه یې محمدیوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمد برېښ پېشه سوداګري وه اودخورلسمي هجري شمسي پېړۍ په دېرشموکلونوکې یې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کې دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کې قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه یې درلوده چې دپښتووپارسي وعربي ژبو خطي نوادریې پکښې خوندي کړې وو. دده کتابتون په کندهارکې داروانباد محمد حلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چې دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانبادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کې خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېښ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېښ زوی نوراحمدبرېښ هم دپښتو ژبې لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېښ په ځوانۍ کې مړسو (دی باید له اروانبادپوهاندډاکټرنوراحمدبرېښ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومړي لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کې دحاجي دوست محمدبرېښ په قلم داخونددروېزه دمخزن الاسلام ځیني برخې سته چې دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانبادسلیمي دکتابتون دکومې نسخې ترمقابله کولووروسته یې یادابښت کړې دي. دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکې راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیردخورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي يوله هغوشاعرانوڅخه و ، چي مردف دېوان يې درلود اوشعرونه يې دخلکو خولوته لوېدلي وو. هسي خوپه پښتنوشاعرانوکي مـــوږد (امير) او (اميرمحمد) په نامه څوتنه پېژنو،خوپياوړي محقق پوهاند عبدالشکوررشاد د پښتانه شعراء په دريم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امير په نامه يوشاعرمعرفي کړی دئ ، چي زموږتربحث لاندي ملاامیرسره يې ځيني ګډ وجوهات سته . دی ليکي :" اميرپه ختهٔ پوپلزی و ، د کندهاردتلوکان[3] په کلي اوسېده دده دپښتو مردف دېوان شته او د پارسو اوعربي دېوانونودلرلوپه باب يې هم خبري کيږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي تېاکلای شو اوعمريې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي . له دېوانه څخه يې معلومېږي ، چي د ژوند وروستي کلونه يې په ګرش (هيلمند) کښي تيرکړي دي".

ددغي ليکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبيات پښتو)) محترم مولف هم دده يادونه کړې ده. په پښتانه شعراء کي دامير دکلام د (ی) رديف څلور پښتو بيتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امير) او (ملاامير) به يوسړی وي. د (امير) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادليکي ، چي ظريفه او شوخه طبعه يې درلوده. د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخۍ صريحه نمونه ونه موندله. خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

[3] تلوکان دکندهاردپنجوايي ولسوالۍ مربوط کلی دئ،چي دکندهار ښار لويديځ لورته پروت دئ. شاوخوايې دانګوروباغونه دي. دپښتواوفارسي ژبي شاعراو د تاليفاتوڅښتن ساګزی ملاحسن اخوند (۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان يې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره يې يوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي دهرات دنائب الحکومه سعدالدين خان د زوی عبدالعلي خان(خان آغا ؟) په پرماېښت د ((محمد رحيم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم ليکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده. دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زيري) جريده کي خپره سوې ده ، بياتکرار سوې ده. د مقالې ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چي دغه غلطي به يو وخت سموم. دادئ اوس (اووه ويشتمه دمارچ ۲۰۰۲ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کي د (نهرسراج ويالي) يادونه[5] (۱) بياهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شريک دي. د اوسنيو ماخذونو ، روايتو او دېوان څخه دا فيصله ګرانه ده ، چي ((امير)) او ((ملا امير)) به يوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امير)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته دريېژنم اودېوان يې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپينېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم يې ((مخبر العشق جديدی)) پرايښی دئ . ديوان مردف اودپای له خوانيمګړی دئ. دوروستۍ پاڼي رکاب يې (ځمامقصود) ليکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بيت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سياهي ليکل سوې ده اودډېر بې سليقي او بېسواده کاتب کارمعلومېږي. څرنګه ، چي دېوان نيمګړی دئ ، دکاتب نوم اود ليکلو کال يې نسته . ددېوان پرڅنډو څوځايه ۱۳۲۷ او يوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دليکلوکال ياکلونه وي که يا؟ د دېوان ټولي غزلي اتياوو ته رسيږي اود(ی) رديف هغه څلوربيته ، چي د پښتانه شعراء په دريم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امير) او (ملاامير) يوشاعر وي ، نوښايي دغه بيتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضايع سوي دي. ددېوان پيل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جديدی.

نن مشغول سه په الحمد و پــه ثنا   په دهان کښي دي چليږي ژبه ستا

[5] دنهرسراج دويالي يادونه زه پردې خبره دليل بولم ، چي ملاامیرپه هيلمند کي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په ((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــره لازم ثناګویي ده　　په قرآن کښې بیان کړی پاک مولا

++++

له دیوان څخه یې مادده دژوند په باب زیات مشخص ټکي ونه موندل.
دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ـ ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې څوځایه کړې ده:

دسراج الملة والدین نښـــــــه دبدبه ده
ملاامیردده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اویا:

ډیردي عــــــــــــــمردامیرحبیب الله وي
ترســـایه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پـــــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پـه نهرسراج نهرا علی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدې دی
ملاامیرفقیردوعـــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددیوان د (ب) ردیف دیوې غزلې مقطع داسې ده:

دیارلس صدیٰ هـــــــم شپږویشت کاله
ووتېرشوي ملاامیر بیان کوي له هره باب

---

[6] ((دوعاګوی)) باید دوې څپې ولوستل سي.
[7] حبیبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاریخي پېښلیک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ. له دي تولو خبروڅخه څرګندېږي ، چي دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده. په دغه وخت کي دی سپین ږیری دئ څکه وایي:

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبۍ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاریې دده پرعلم او پوهي باندي شاهدي ورکوي. دتصوف خوایې درنه ده. اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروڅخه یې معلومیږي ، چي ملاامیرپه سلوک کي دنقشبندیه طریقي پیرو دئ . دسلوک اوسیر پړاوونه داسي بیانوي:

دوحدت له باغه درخته راښکاره شوه
نه یې مثل پـــــه زمین لکه نشترو

....

دتوحیدترسوزن ووزه که یکتا یې
که دوتا یې ځان یکتاکړه یک بشر

......

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــوه یې په چشمه د شــریعت
اســــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پــــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کــــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لــــــــره داحـــــال د حقیقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــوي دمعرفت

په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشکر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ."

+++++

+

دادهغي ليکني لنډيز و ، چي ماشل کاله وړاندي دکابل په زېري جريده کي خپره کړې وه[8](۱). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره کړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (د" ق" ترردیفه) پخپل خط په يوه جلاکتاب کي پاکنويسه کړه اونورکارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زماموركراچي ته راورساوه اومابياله ځانه سره کاناډاته راووړ(۱۹۹۲ ع). سږکال مي دکاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وکوت اوکمپيوټري چاري مي يې بشپړي کړې اودخپلو هغو ليکنو په تاخچه کي به يې کښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پکښي پراته دي.

دنوي کتني په ترخ مي لازمه وبلل داڅوټکي نورهم پرخپله پخوانۍ ليکنه باندي ورزيات کړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقي لاروی دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

[8] دنوموړي مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثر" کچکول" په لومړي ټوک ۲۷ مخ کي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بيان کړي دي .دده شعرله لويه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزيته خالي دئ اوفني کمزورئ،قافيوي نيمگړتياوي اودوزن ناهماهنگۍ يې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زياتوب يې دشعري قابليت د نه وړتيا له امله دشعر خوند ورنگ نور هم ورپيکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وايي " پخته کار سالک "به يې په بيان پوهېږي (د " ن " رديف) خو حقيقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهيم بيخي په ساده پيرايه کي بيان سوي دي .شاعرته دسيروسلوک اوطريقت پرورشوباندي ځان " بالغ " ښکاري اود " دستار " تړلوتمه لري (د " ع "رديف) خو ځای ځای بيا پخپله ورته ځان " ناقابل "ايسي (د " ف " رديف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآيات وحديث په استشهاد وايي چي په طريقت تربل هرمسلک د"ملحدئ"خطره ډېره ده(د " هـ "رديف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نويو سالکانوته ورښيي (د " ن "رديف) .

شاعر غواړي دځينو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثيل کړي اودځان له پاره د(کمينه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندويي نه کوي ، بلکي استعمال يې دلاسه لا د شخصيت ددرناوئ پله سپکوي.

دملاامیرپه دیوان کي دیولړتاریخي پېښویادونه سوي ده چي مايې دلومړي وارمعرفۍ په ليکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي يې يوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدين اميرحبيب الله خان ، دکندهار دنايب الحکومه يادونه اودنهرسراج دويالي دکيندلوکار) . ددي پر ځنگ دی وطن ته دروسانودراتگ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهخونه کوي (د ٌ و ٌ ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ (۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او ٌ نعمتونه ٌ د ٌ نعمتون ٌ په شکل کاږي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک
اوکویل ـ کاناډا
۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّه الرحمن الرحیم

نن مشـــــغول شه پـــــــــه الحمدو په ثنا
په دهـــــــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هـــــــربنده لــــــــــــــره لازم ثناګويي ده
په قـــــــــــــرآن کښي بيان کړي پاک مولا
صددرودوصد ســــــــــــــلامه دي انعام وي
له ماخــــــــــــــواره امتي پرخپل پېشوا
هـــــــــم پرآل هــــــــم پراصحابو دده باندي
هـــــــم پـــــــــــــــرواړه ګذشته ووانبيا
که ظاهــــــــــــــرباطن الف شوې مردانه يې
په لباس د (ج) پـــــــه پټ شې ســـــــــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي وکـــــــــــــړوخپل نفس ته
پردغـــــه تقصيرهمېش کـــــــــــــــوه ژړا
نبه محکمه پيالــــــــــــــه نوش دقناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لـــــــــــــــــويه بلا
شفقت دفقيروعـــــــــــــــــظ ونصيحت دی
زياتي نه لـــــــــــــــري قدرت دضرب پرچا
راشــــــــــــه ونيسه محکم دربارمحکمه[10]
ځان ورګــــــډ کــــــــــــړه په مجلس داوليا
هرګناه لــــــــره زنګــــــــــونه پرزړګي دي
آئينه دزړه لـــــــــــــه زنګه کــــــــــــړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کــــــــــړه
دتـــــــوحيد پرلارتـــــــــلای نه شې دوبين بيا

---

[9] سرتپا=سرترپا
[10] دانیم بیتی کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهـــــــان دزمــــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شـــــــه له هـــــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــامونه دکـــــــــوثربیا
پـــــــه کارنه لـــــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکـــــــړه نظربیا
په نظردکامــــــــــــــــــلانومي منظورکړې
معتکف دي ددربار یـــــــــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیدا کــــــــړه په قدرت خپل
داهــــــــــــــــمه دي نښاني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پـــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالـــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدا یې ستالــــــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعـــــــاشق ، تې[11] کړې اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شــــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پـــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانــــــــــــــه دزماني یم
ډېرمستان رندانـــــــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عــــالم کښي
نه پوهېږم پـــــــه خپل نفــــــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپـــــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکــــــــــــــړې پقدربیا
دهجران په اورمي مـــــــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مـــــــــــفرح کړې په نظربیا

---

[11] تې = ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقــــه شه صدقــــه شه دل و جـــــان زما
تــــــــردیدن وتـــــردیدن دخپل جانان زما
یـــــودیدن وعاشقــــــانـــــولره بس ده
همېشه دوی ثناخـــــــوان دي دخوبان زما
منتـــــــــظرورتــــــه ولاړدي بې اختیاره
که معـــــــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــــــوغائبېږي نه په سترګوبرابرده
لاردعقل نشته چي خرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــــانـــــــــووته نه شي
دواړه کــــــــونه دي پرېږي ایښي پرجانان زما
شابس شابس دعـــــــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شـــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غـــریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کــــریم ده هم رحیم ده هـــــم رحمان زما

***

چـــي طالب شـــــــــوم دمطلـــــــــوب
په کــــال سلب شـــــوم مســـــــلوب
هســـــــي رنځ راباـــــدي راغـــــــی
په مثـــــــال لــــــــکه ایـــــــــوب
دعشــــــــق دارنـــګ ســـــــخته زورده
بې بصرکئ[14]عشـــــــــق یعقـــــــــوب
که معشـــــــــوق هرڅوجفـــــــاکـــړي

---

[12] ددې بیت څپې د غزلي دنوروبیتودڅپو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشـــق تـــه وي مرغـــــوب
عاشقــــان چـــي همېـــــــش ژاړي
بیمـــــاران دي پـــــه مقلـــوب
لـــه دې رنــــخه به روغ نــه شـــي
بـــــې دیـــــداره د محـــبوب
د عشـــق هســــــي غــــالب کار ده
خـــوار عاشـــق کاندي مغلـــوب
پختــــه کـــار عاشـــق هغــــه ده
چي خپـــل عشـــق کانـــدي محجوب
کـــه مخلــــوق تې عشـــق ظاهر شـــي
ښـــــه یـــــې نه بـــولـــي کتُـــب
ربـــــه عشـــق مي پوشـــــیده کړي
هـــــم پر شـــــرق هـــم پر غــــروب
لــــه نقصــــانه عشــــق نګـــــاه کړه
نفــــس حـــاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
مــلا امیــر غریب بیــان کوي له عشقــــه
په مثـــال لکــــه مرغــــه اخلـي حبوب[16]

***

له کاملـــه پیالـــه نوش کــــه په شتـــاب
پرهېزي شــــه لــــه ګنـا کــه اجتنـــاب
خپـــل باطن کـــــړه پاکـــیزه له هره خُبثه
ځان لایــق کړه چـــي منظور شـــې دا حبـاب
بعضـــي خلـــګ په ظاهر ډېر آراستـــه وي
په باطـــن کي خباثت وي بـــې حســــاب

---

[15] دانیم بیتی څلورخپې زیات دئ
[16] حبوب = داني . جمع یې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شـــريعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصــــاني پــــه آخـــرت وي
چي حاضر شي په ميدان د ســــــوال جواب
بختور ده چي ظاهـــــر باطـــن (يې) د واړه[18]
بـــرابر د شريـــعت شــــوه د وهـــاب
راشــــه ټينګ پر شريـــعت شه که دانا يې
په شريـــعت به مفتوح شــــي د جنت بـاب
که څراغ د شريـــعت خـــدای په لاس درکړ
وبــــه نور ته يې عـــاجز ماه و آفتـــاب
هغـــــه څـــوک چي ردوي حــــکم د شـرع
خــــلاص به نــه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهـــان له خپله خدايه مشغـــولا کـړه
د صديــــق د سينې بـــــوی تـــۍ[19] د کباب
کامــلان مي غوصـــان د عشـــق د بحـــر دي
ځان جهـــان وځني هېر غـــرق په دريـــاب
پيروي د کامـــل وکړه که صـــــادق يـــې
زموږ په لاس ده د قـــرآن محکـــم تنــاب
ديارلـــس صدي شپږويشت کـاله وو تېر شوي
ملا اميـــر بيـــان کـــوي لـــه هـره بـاب

***

که وصال د جانان غــــــــواړې په قيامت
په اخلاص وپـــــــــه تصديق وکـــړه طاعت

---

17 شريعت دلته دعوامو په شان دوه څپه ييز بايد ولوستل سي.
18 اصل: هغه بختور ده چي ظاهر باطن دواړه
19 تۍ = تلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانو به ورګډ شي
که دي ترک کړد دنيازېب وزينت
بي بقاده دادنياهيڅ باورنشته
په مثال لکه تېزباد ځي په سرعت
په دنياپسي هلاکه زمانه ده
ابليس کاندي حرص غالب ترقناعت
داناپان مي دي مشغول ديارپه مينه
پروانه که ددنياپه زيان کثرت
اولياء خداى نازولي په دوه کونه
نبه ديداربه ورعطاکړي هم جنت
توکل موپرخپل خداى زموږمومنانو
بي له خدايه تکيه نشته دراحت
نبه تقواوهمت خوى دمسلمان ده
دشيطان تابعان ډک په خباثت
امان راکړي دابليس دبده خويه
دده خوى ده ګمراهي بل فضيحت
مقصود دتينګ کړه سوا پرېږده[20]
رضاجوى شه دنبه خداى هم دحضرت
محبت دخداى نهال پرخپل زړګي کړه
اوبه يي په چشمه دشريعت
اسم ذات دزړه صيقل دسالکانو
تصفيه دزړه راځي په طريقت
بيابه کشف وکرامات درته حاصل شي

---

[20] دانيم بيتى ثلورڅپي کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخداى تعالى له ذات پرته نوروموجوداتواومخلوقاتوته وايي (غياث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشيده لـــــره داحـــــــال د حقيقت
تـــــــرعرش پـــورته دي او يازره حجابه
داخل کېږي عـــارفـــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت د خداى پــرخپل طاقت ده
(ملاامير) تعريف کـــــــــوي د معرفت

***

خوار عاشقه معشوق ګوره که لــري استقامت
نن دي وار دئ که پوهېږي د قـــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس د علـــــماو فقرا کړي[21]
له تاثيري[22] پيدا کېږي تــــوانګري و قناعت
کـــه راه رويي ســـم پرلار د شريعــت شه
رهروي بــي شريعته دئ سالک له[23] قبـــاحت
ملحــــدان په زمانه کـــي هســـي ډېردي
هيڅ خبــرپه شرع نه وي نه په تــرک د جماعت
موحدان مـــي مستقيم همېش پــرجماعت وي
له ښه خدايه وي ترسان هـــم له عذابه د قيامت
په لبـــاس د حلـــم پټ شه ســر تر پايــه
د حلــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حـــلم خوى د انبيأ و اوليـــأ دئ کـــه خبريې
قـهرغضب خوى د شيطان دئ نه دئ خوى د ولايت
غـافــلان د ياره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت ګويان د دلبرانو په دنيا هم آخرت
که تــــــرعرش و کرسي لــويه دي سينه شوه

---

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس د علماو فقرا کړي په هردم.
او ترلاندې بياورته کښلي دي: د عالم مجلس کوه که ته دانايې
[22] له تاثيري = له تاثيره يې
[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوا ءالله به هسي غرق سي لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
د غه لوی فضل عظیم دئ چي یې د رکړ هدایت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښتن ګران خوت
چي مشــــغوله پــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن یې د رمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غـــم یې زرغـــــون پر پاک زړګي و
هېر یې نه و چي دربار تــــــه د سبحان خوت
پــــــر دربار د حق تعالی یې قـــدر ډېر دئ
وربخښلئ یې امت نـــــاز یې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګـــوی مګوی یې سره وکـــــړ
ګــــوی بیان د شریعت دین یې روښان خوت
د مګـــــوی خبري پټې له هــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کـــړئ ډېر یې زیان خوت
طی شـــوه نه فلک اتلس کالـــــه یوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تـــــر میان خوت
پنځه فرض لـــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تـــرک کــــړه آخرت لري[26] تاوان خوت
پنځه فـــــرض[27] چي ادا پـــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پـه نېکان خوت
مومنانو امـــــــر ونهي تول پــــر ځای کړئ

---

24 جاهت:
25 تئ = تلئ (د کندهار کړدود)
26 لري = لره یې ، ته یې
27 فرض کلمه دلته دوې ځیې بایدولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پـــــر دل و جان خوت

***

زمــــــوږ و تا ته دی ســـوالونه یا مغیث[28]
له تا غـــــواړو ډک جامــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمــــا ده ستا رضا پــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یـــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مي په ظاهــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هـــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خـــــــوار عاشق کــــړي
رحم وکـــړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عـــــــاشق چي وي صادق په محبت کښې
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســــل نظره د عاشق وي په هر دم
یـــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مـــــومنان مي مقبولین پــــه دوه جهان کښې
د تقوی توکل ډېر دي اجرتـــــــــونه یا مغیث
بنه خلعت خدای د ایمان و مــــــوږ (ته) راکړئ
موږ پــــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لــــــــــــوی انعام ده
پکښې ډېر د حل حـــرمت دي بیانونه یا مغیث
زموږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

---

[28] مغیث (دمیم په پیښن) فریادرس ، هغه ذات چي فریادورته کبری

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغـونه یا مغیث

***

په کـــــوڅـه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راتــــــه قـــــهریږي غمازان کج
جنګ جــــدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پـــــر خنګ راتـه ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جـــــهاد راکړ
په اسم ذات ســــــره وهــــمه کافران کج
د مومن زړه مي تـــــــرعرش عظیم لوی ده
اته برجـــــــه پر ولاړ د ښـــمن حیران کج
روح بادشاه عــــــقل وزیر ده که یې ګوري
نفس شیطان ورتــــــه ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکــــــــړه مدت ورکړه
اته برجه کـــــــــړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ پـــــه کار نـه ده د دښمن دار له[29]
د جــــــــرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافــــــــــل شوي له طاعته له اذکاره
وبیریږه لــــــه دوزخـــــه لــــه نیران کج
محکمي دا اته برجـــــــــه پـــــه طاعت وي
د غافــــــل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګـــــــــــلان چي ببدیني که سبب دا ده
د معصیت پـــه رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي تــــوبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هـــــــــم رحیم ده پر عصیان کج
هـــــر مومن چي توبه ګـــار د ما مضی[30] شي

---

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځان ساتي له هر زيان کج
اول ځان ته نصيحت کړم بيا و بل ته
(ملا امير) بيان وکئ[31] د هر تاوان کج

***

عاشقان سينه سوزان غواړي قدح
ودربارته دي ولاړ نالان ګريان غواړي قدح[32]
هر عاشق چي د هجران تر مقام تېرشي
ګويا نوی شو پيدا ، وايم نشرح[33]
بې صبری را خخه هېر صبر سکون کړ
اوس له ډېري تلوسي شوم سينه شرح
په باطن کي درياب په جوش خروش ده
پټ پنهان[34] يم پکښي غرق زه يم فرح
خامکاران دي زيانکاران تر هغه وخته
چي تميزو رمعلومېږي د نيکۍ هم داقبح
چي آهن رنګه جوش ونه که په اورکښي
يوه کيلي کله جوړېږي چي به قلف شي په افتح
که د عشق په اورکښي نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمين کاندي اوضح
شريعت د رسول باغ زه يې باغبان يم
(ملا امير) بې ډنګوي هم په ضمني هم په صرح

***

د فراق زهرمي نوش کړي زړه خوله تلخ

---

30 مامضی : تېرسوی وخت

31 وکئ - وکړئ

32 دا غزل ډېري قافيوي نيمګړتياوي لري.

33 نشرح يو راز نظم دئ ، چي د هلک د زېږېدلو پروخت د خوشالۍ په خاطر په ډله ييزه توګه ويل کېدئ.

34 اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــامزاج شــــــوهفته يي لکـــه دبلخ[35]
ستاوصال زمــــــادوا د هــــــــر مرض ده
پــــــــه کارنه لـــــــرم دوا دهنداوجلـــخ[36]
دوصال کوځه دي کـــــوځه دي خلاصه جانانه
رقيبان پـــــــــه مــــــــخه راغلل لکه ملخ
اوس حيران يــــــــم چي پـــــــرکمه به تېرېږم
لاربه خلاصه پـــــــه غره شي که پـــــه سلـــخ[37]
هسي ګـــــــــرم ده بازاردعـــــــــاشقانو
ســــــــوړبه نه شي دسياه بند په يخ کلـــخ[38]
وعـــــــاشق ته يي ژړا پـــــــه برخه ورکړه
تل بــــــــه ژاړي چي پــــــه زړه يي خنجرخرخ
هـــــرګياه مي پـــــــه باران خوشحالي کاندي
(ملاامير)ده ډېرخـــــــوشحال په برف پـــرخ[39]

***

مـــــــــوروپلارو تـــــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مــــــــــرتبه بـــــــه دي کـــــمتره سي ترمچ
پاک سبحان يي بيان کـــــــــړی په قرآن کښي
دوالديــــــــــنودئ حق ډېروبا ســــــــــه غچ
بيامي حق دا ســـــــــــتاذانـــــــوده بي شماره
ښـــــــــه محکم يي ټينګـــــوه لکه سپين ګچ
بياحقونه پـــــــــــرهـــــــــرچادعلـــــــماوو

---

[35] وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټکي ته ضمني اشاره ده.
[36] په اصل کي (جلخ)ته کښلي دي: نام وطن است
[37] غره دمياشتي لومړۍ ورځي ته او سلخ دمياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
[38] په اصل کي (کلخ) ته کښلي دي: سردی سخت
[39] اصل : فرخ . خوشنګ ته يي بياورته کښلي دي: فرخ شبنم راګويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي او دلته يي دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليکلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي میراث یې وړی دئ په پچ
یومومن په ربل مومن لري حقونه
نبه محبت سره کوئ شیطان که تچ[40]
له کفاروبه همېش منازعه کړو
له کفاروسره دئ زموږ دین غچ
که خپل شیخ که دبل شیخ ته دست بوسي کړي
تاله فیض وبرکت لاس یې کړه مچ
ترکوه خپله رضادبل دپاره
دمومن وزړه ته ګوره نه یې لچ
(ملاامیر) فقیرکه هرخونصیحت کړي
دانایان خدای پوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

که مرګی درلره راغی ژوندون هیڅ
که وصال درلره راغی بېلتون هیڅ
دانایان په قیل وقال ډېرخوشحالېږي
وجاهل ته قیل وقال مرګ ژوندون هیڅ
که طاعت دي په مثال ریګ بیابان شي
په ریابه شي برهم لکه ګلون هیڅ
ځان صدف رنګه صفاکړه په دریاب کښې
بې دریابه سنګ کلوخ هم سفالون[41] هیڅ
درقیمت دئ پیداکړی په خپل صبر
بې قیمته پیسې ډېري دمیسون[42] هیڅ

---

[40] تچ: دغوزارېدلو ، لوېدلو آواز (پښتوپښتوتشریحي قاموس) . دلته به دغوزراولوپه معنا راغلی وي

[41] سفالون = سفال = کودري

[42] میسون: په معنایې پوه نه سوم. ښایي دمسیون = مسیو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. دشاعرپه وخت کي ځیني اروپایي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمجـــــــنون دعـــــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجــــــــهان وهم سکون هيڅ
که مجنون غــــوندي صادق يې نن دي وارده
دليلی دوصال غـــــــم خوره نورغمون هيڅ
هرعــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شـــــــواخون هيڅ
که عـــــاشق يې پيروي دپاک قرآن کــــړه
بې له خدايه بې رســـــوله نــــورحبون هيڅ
(ملاامير)[43] چـــي همېش ژاړي مــرادېي ته يې
بې له تادي تــــول باطل واړه ســــمون هيڅ

***

دمخلوق پـــــــه صفت مه شـــــــه ارجمند
ګمنامي کـــــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅولذيذطــــــــــعام وخوري بې ياره
هيڅ به درنه کــــړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي داشرافـــــــــونه ادب کړه
خبردارشــــــه چي اوازنه کـــــــړې بلند
حـــــــــرکات وسکنات که کلـــــمات وي
په ادب کښي احتياط کــــــړه که يې هوشمند
بندوبست دآخــــــــرت کـــــړه که دانايي
پــــــه کارنه ده ددنــــــياد بربست وبند
پردنيابـــــــه پاته نه شي هيڅ وګـــــــړی
که دمت حکم پــــــــروشي دخـــــــــاوند
دطـــــاعت دي خدای درکــــــړي اسبابونه
نفس بندي کــــــړه دطاعت په لــــوی کمند

---

[43] اصل: ملاامیرمحمد. مادوزن دوارنی له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـان محکم کــــــړه دخپل رب وبندګۍ ته
په عقبا بـــــه نیک وبدشي درخـــــرګند
بدبختۍ غلبه کـــــړې پرهـــــــــــرچاده
(ملاامیره)ځـــــــان ساته له مکر وپنــد[44]

***

څـــــوک بندمه شه ددنیاپــــــه زیان وسود
خپل دلبرلــــــره ورتګ تاله بهـــــــــــبود
پایمال کـــــــړي عاشقان جــــــــفادترکو
زه پایمال یم هــــــم اسیریم هــــــم مفقود
محصل دمـــــــــــرګ که درشي سهل کارده
نه چي درومي تراســــــــــمانه دعشق دود
بې وصاله څـــــه ژوندون بندګي نـــــه ده
دوصــــــــال دپاره ږده ســــــــرپرسجود
که دعـــــــجربندګي کــــــــړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی تـــــــرلونګ عود
په هـــــــرغـــــم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شـــــــوپه امان غـــــرق شونمرود
ســـــــــودله خدایه زیان له نفسه پیداکیږي
په سبب دنفس هـــــــــلاک شوه عادثمـــود[45]
سخته روځ دآخــــــــرت زموږپـــــــــه مخه
اوس بایده دي استـــــــــغفارویــــل د درود

په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معناراغلي دي.[44]

[45] اصل: په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.
عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولیږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــوچ وباردښـــــونیازمنو
لکه کوچ کـــوي سحاب پــــه بهارزود
دغج جهازراته جوړکــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبــود[46]
وجودي وحدت[47] مـــــقام پــرمنصوراغی
ځني ورک فــــرق دواجد هـــــم دموجود
خـــــواربنده ده درمانده په دوه جـــهانه
(ملاامیر) بیان کـــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــړه تېنګه تــــــــرپولاد
ځان یې یارکـــــــړه په زاري و پـــه فریاد
ترکــــــوه خپله رضادیارلــــــــه پاره
پــــــه یوه نظربـــــــه تاکاندي اوتـــاد[48]
ودلـــــــبرته دي معلوم ظاهـــــرباطن ده
کـــه تاریک وي کـــه صفاوي کـــه کساد[49]
هـــــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کـــــړي له هـــرخبثه له فساد
هـــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پرمالک یې قــــــدرډېروي تـــــرشمشاد
که ځـــــوک وکاندي نــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نــــــورمقصودهــــمه برباد
غیروباســــــه له میانه پــــــرلارسم ځه

[46] دانیم بیتی دغزلي تربحرځلورڅپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل : دوحدت وجودي.
[48] اوتاد دخدای ددوستانو یوه ډله ده اودنړۍ په څلوروګوټوکي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بـــــه یې معمورشې پـــه خپل مراد
ددنیا پـــــه جاه دې هیڅوک غلـــط نه شي
ګاهي ســـپوروي پـــــــرسمند ګاهي افتاد
هــــغه تخت چې په هـــوا دسلیمان تــﺉ[50]
خوآخـــــرزیرزمین شــــــــو بې بنیاد
ابراهیم بن ادهـــــــم چې خدای بادشاه کړ
بیایې ترکه کـــــــړه دنیا پــــه دین شوښاد
هـــــرمومن دئ مبتلا پــــه دوه مقصوده
یـــــوناقص ده بل کامل که لــــــري یاد
داناقـــــــص مي دئ دنیا ، کامـل ایمان دئ
تـــــه کامله تینګوه ناقــص نامـــــراد[51]
کامـــــــلان چې جستجوی دآخـــرت کړي
نیک عــــمل یې دئ تــــــوښه دلاري زاد
اول څـــــــان ته نصیحت کـــړه بیاوبل ته
(ملاامیرمحمـدده) ژاړه پـــــه فــــــریاد[52]

***

کلـــــمه مي ده ویلي مـــــاپـــرتامحمد
چي لــه رویه دي پیدا شــــــوه دادنیامحمد
(وه) راغــــــــلي ډېردینونه تـــرتاوړاندي
ستاددین محکمي تېره تــــرهـــــرچامحمد
نه زمین ونه اســــــــمان نه عـــرش وکرسي
امکان نه لــــــــري چي بربه شي ترتامحمد
خدای درکــــــړي بلندي پــــــه دواړوکونو

---

[50] تئ = تلئ
[51] نامرادته په اصل کي لیکلي دي: بی فایده
[52] اصل: ملاامیرمحمده ژاړه په زاري وپه فریاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله یې پیدا کـــــړه لـــویې ستامحمد
تـــــــه سبب یې دهــــــمه مسبباتو
رب سبب کړې دهــــــــمه واړوسوا محمد
ستاګـــــــــــرېوان به ټینګوم پاکه حبیبه
ستاګرېوان مې شـــــــریعت مصطفا محمد
دوحدت په زمـــــــانه کې تـــوره شپه وه
تاریکه شوله زایله چې دې نورکړه تجلا محمـــد[53]
چې پیدا کړپاک سبحان نـــــوردحبیب خپل
دمعشوق یې انعام درکــــړئ یاک مولا محمد
ته دغیبو خـــــزانه وې پـــــه وحدت کښې
له وحــــــدته رابیرون شــوې پردنیا محمد
مـــــابنده لــــــره لازم چې تل شاکـــریم
چې مشغول یـــــــم په ثناوصفت ستامحمد
امیدواردشـــــــــفاعت دپاک رســــول یم
که شفیع شو[54](۲)مابه خلاص کړې له ګناه محمد
پـــــــــه رحمت ســـــره بللی پاک الله دئ
رب بادشاه کــــــړئ دجــمله وو انبیا محمد
یـــــــولک خیرویشت زره دې لښکـــرومقرر
ته دټولو هــــــــم سرداروې هــم بادشاه محمد
ستاپه دین سرې[55] منســوخـــــه کل ادیان کړه
ستارب مرحــوم کـــــــړی په رشتیا محمد
ډک روی دزمین ولـــــــــه غــــفلته یاسروره
ستاددین روښنایي شـــــوه ترعرش بالا محمد

---

[53] دانیم بیتی دغزل ترنورو بیتو څلورځپې زیات دئ.

[54] اصل: که دی شفیع شو ....

[55] سرې = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چې رسېده که ولاهـــــوت ته
دغــه فیض وبرکت هـــــمه دئ ستامحمد
له عـــــدمه چې وجـــــود دهستۍ راغی
ستاله هسته راپیدا شـــــوه کل اشیاء محمد
ســــرچشمه یې دجـــمله وومخلوقاتو
ته آبخـــــوریې داعـــــلی وادنامحمد
عــــالمان دي وارثان دین پــــه روښانه
تــــرقیامته ستاددین دي خیرخواه محمد
کافران مي تورزاغـــــان مخوني[56] تــورو
نه ښايیږي چې بـــه ګډ شي په باغ ستامحمد
ربه روی دپاک نبي زه خــــوارعـــاصي یم
عفوه غـــــوارم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لویي ترهـــــرمخلوق یې
هـــم ترعرش هم ترکرسي هــم ترسمامحمد
زه فقیرخــــواریم دوعاګـــوی دمسلمینو
هـــم دواړوعلماوفقراهـــم اولیامحمـــد[57]
په توحید کښې مي صادق کـــړي ستاپه مینه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هم ګداامحمد
محمداســــــم محضه زمـــــوږدنبي ده
پــــه نګین کښې نــــوشته دانبیامحمد
دهــــرمومن پرزړه مرقـــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غــــــریب ده ولي وارخطامحمد

***

---

[56] مخوني = مخونه یې

[57] دانیم بیتی هم دنورونیم بیتیوپه پرتله ثلورخپې زیات دئ

[58] دلته باید (امیرمحمد) تول دري څپې ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زموږ دباد شاه دي برقــــــــراروي
پــــــه سراج الملت والدین ده مســــــما محمد
ډېردي عــــــمرد امیر حبیب الله خـــــــان وي
ترســــــایه لاندي یې ناست امتیان ستا محمد
ربه ابادنائب صاحب لـــــــــري تـــرډېـــره[59]
اخلاص کښ ده دپیشوا هـــــــم دباد شاه محمد
تل مشغول دکند هـــــــــــــــــاریه ابادي ده
اوس مشغول په نهرســــــــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمــــــورکه وخت نزدې ده
(ملاامیر) فقیردوعاګـــــــوی ده هرسبا محمد

***

که له یاره پـــــــــــــــریاراشي دوصال کاغذ
پرچشـــــــــــــمانوقبلوي دځان پایمال کاغذ
که عـــــــــاشق لـــــــره یې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلـــــــــــومېږي ډېردخیال کاغذ
دمنصورچي عشق صادق وحــــــــال یې ګوره
پاس پــــــــرسردداخندان ورک وجنجال کاغذ
پایبوسي دي سخته ګـــــــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تـــــــــــه ســتادفــال کاغذ
نادیده پـــــــــرتامین شـــــــــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لـــــه[61] دجمال کاغذ
که مي سروســـــــال برهــــــم شي ستاپه مینه
(ملاامیر) مي نه غــــــــواړي دسرومال کاغذ

---

[59] له نائب شخه یې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمدعثمان خان دئ.
[60] نسمه = نیسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي یـــــــم دنبي خـــــیرالبشرسرور
ستادربارکښي تــــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــوره پیداد حبیب نـــــورکړ
بیاپیدادده له نورشـــــمس وقـــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پـــــــه تاریکه کښي
ستاپـــــه نورسره روښان کـــوه وشجرسرور
تـــــراول اولین ده ترآخـــــرآخـــرین ده
په شفاعت سره مخصوص ده پـــه محشرسرور
ستاامت بــــــــه منتظردشــــــفاعت وي
دبخښښ ناري بـــــــه کاندي پراکبرسرور
ســـــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شي
بیادي بخښه دنیکانوپـــــــه قدرســـــرور
دمعصیت په رنځ رنځـــــــــوریم دواغـــوارم
د(ملاامیر) دواستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

ډېرراغلي ستاغـــــــــمونه زمـــــــاپرسر
زه خـــــــوشحال یم یاره مـــــــه شه مرور
پیداشــــــوی زماصورت دغـــــــــم دپاره
قبول کـــــــړی مـــــــابنده پـــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمي[62] مـــه کـــړي
ډېرلـــــــذت لـــــري ترقندوتـــــــرشکر
دعشق اورچي پـــــــه صورت[63] ونـــه لګېږي
که تــــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غریبه

---

[62] غمي = غم يې

[63] (صورت) بایدیوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــه نــــــه تـــــه وي نـــــه دي زه څه برابر
په مجلس د خـــــــوبرويانو که ورګډ شوي
پاکـــــــيزه بـــــه ځني ځي لکه سپين زر
تردوه نېـــــهره شه[64] ورتېـــرهلته مجـــلس ده[65]
ته ســــامع شـــــه دشين هـــې[66] دزېروزور
ستامقصودبـــــه تاته تي وجيم[67] (۲)انعام کړي
دامقام دهـــــــغه ده چي قبول کړي د(ده)در
دتـــــوحيد ترســــــــوزن ووزه که يکتايي
که دوتايي ځـــــان يکتاى کـــــړه يک بشر
خدايه(ملاامير)عـــــامل دخپل بيان کـــړي
چي تېرېږي تــــرتـــــــوحيد ســــم برابر

***

جفادي اورلګــــــــوي صنمه ليري کړه نار
ودي سوم سرترپايه خودبه کـــــومه ګفتار
شيرين ګفتاردجانانکه شنيده کـــــــرم ياره
ترسرومال يـــم ورتېرکه کښېنوست زماپرکنار
سيمين بدن ددلبرمـــثل بي[68] نــه وي هيڅوک
پتنې په اورتل سوځي اوس پرماخوارراغی وار
ستادبهاربلبلان شيرين زبان دي ګـــــويان
ليري دي ګـــرزي زاغانوګل تي[69] نـه وينم لار
رنځوريم زمـــامقصوددهته يي همېش موجوده

64 په اصل کي ورته ليکلي دي: ازشهردنياوآخرت ګذرکن.
65 په اصل کي ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده ميباشد
66 په اصل کي ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
67 په اصل کي ورته ليکلي دي: تاج
68 بي = به يي
69 تي = ته يي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــوا ړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کـــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي دښمن ګـــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستادهجران تلخګي پـــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــاشقان هست ناقرار
ستادوصال په هوا ســـــرګردان یم ترآسیا
من چه کـــــنم صنماپروت یم داورپرانګار
ربه په روی دحبیب ماکـــــړې غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــــرابی توبکار
چند ســـــوزم درآتش ترا با شد این روش
من غـــــلام خدمتش مـــــران مارا زدیار
ملاامیرهست فـــقیر مـــــرید شیخ کبیر
مـــــراتوبه برتقصیرعفو خـــــواهم زغفار

***

خـــــم زلف تو پیچ وتاب لکه مـــــار
عـــــاشـــقان هست تشنه لبه ددیدار
مجروح شددل مـــــن زدست جان ای صنم
که دیداررا کـــــړې یاره زما دوا دپرهار
موســـــم ګل ګل ، ګل میشود شکـوفه
غفلت مکـــن ای بلبل آمدبتونـــــوبهار
چه ګناه کـــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــړه تلوار
هست خندان دلـــبرم نـــــظربمن فګند
شب وروزم انتـــــظارکه رابنکاره شي نګار
سرګردان شـــــوم دلبرا ستادديدن په هوا
دیداربمن کن عـــــطاځای دکـفارو ده نار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیر) غــــلام د دلبر ستا د درگاه خاکستر
ربه زاري کــــــومه مران زکــــــوچۀ دار

***

ستا په عشق کښي قبلـــــــــوم د ځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یــــــم که ســـرتور
نام وننګ را ځخه ورک شـــــــو ستا په مینه
اوس د عشق پـــــــرآس همېش یم زرین سپور
د دنیا کــــــور که خـــــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــــراب د عقبا کور
د نیکۍ پــــــه زراعت که ځان کــــړي ستړی
پاک الله به شي خو شـــــــحاله هم غمـــخور[70]
خــــــوی د ترکو دئ چپاو د عـــــاشقانو
عاشقان واړه مـــــغموم په غـــــم نسکور
رقیبا ن را تــــــــه ولاړ تــــــوره په لاس دي
نه بېرېږم خدای را کــــــــــړی د عشق اور
که یو زخم د خــــــــطارا باندي جـــــوړشي
په یوه ګذار هــــــــــــزار کـــړم شل او کور
که محــــــــــرم زه د دربار دخپل اشنای شوم
په کار نه لــــــــــرم جنت حـــور غلمان نور
هغه څـــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
څـــــان کــــــړي پټ د زماني د شـــــروشور
یو ګـــوره، یو بوله، یو وینه ، یو غـــــــــواړه
(ملا امیره) یک بین شـــــــــه نه یې شب کور

***

ستا د عشق پـه شراب ګـــــــــرزم مست خمار

---

[70] غمخور ته یې په اصل کي کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجـــــــهان شوهم قرار
راشــــــه ونیسه خبرد عــــــــاشقانو
چي حیات دي که مــــــــات دي که بیــمار
ستادعشق په رنګ مي ســـور درون بیرون ده
نه پـــــــوهېږم چي لاله شــــــوم که انار
ستاددرخـــــــاوري به کړم په سترګوپوري
خپل چشـــــــــمان روښانوم له ګردغبار
بي تکلیفه مي ناري دي پـــــه هـــــرګ کښي
دهــــوهـــــواوازنغمه کـــړي وارپه وار
دتـــــوبي ونه که هـــــــرخـــومیوه داره
زمــــــــادیارپه رنګ بــــه نه وي میوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مــــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګـــــــرانه دوفایم طمعدار
عــــــاشقانوځــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځـــــــان سپاره پـــــرحق ستار

***

ځان ببغم کـــــــــړه له دنیاځخه لکه مــــــړ
ستادروح شـــــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــــرمیدان باندي شـــه محکمه
بي اخـــلاصه وشیطان ســـــــریږي شوځوړ
ربه راکاندي تــــــوفیق پرطــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کــــــــــړي په خط پړ
غریبي ددنیانښـــــــه ده تېرېده کــــــړي
دمحشرپه روځ مامه کـــــــــړي غریب اړ
ستادربارد عــــــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلـــــمه رقیب کـــــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب يـــــــم دوصال جامـــــونه راکړه
ماسيراب کـــړه تردښمن مي کـــــړه ته لوږ
چي هـــــــجران دي دوصال له مــخه راغی
بې زحـــــــمته هنجه وړای نه شي کاکـــړ
هــــــــرسړی چي کسب وکاندي هــلاک شي
په دهـان کښي يې هـــــــــرشی وي لکه ګوړ
ســــــتادرباره دپاکانــــــــو دنيکانو
(ملاامير) ده ګناهـــــــکارپــــــه ګناه خړ

***

راشـــــــــه زمادزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لــــــــه رقيبه مي زړه تلـــــــخ ده لکه پياز
ستامحبت مي پټ پـــــــه زړه کښي وساتلی
په آخـــــــرراڅخه فاش شـــــــو دزړه راز
ګـــــــوياني له خپله ســـــــوزه دهرچاده
څه به وايم زمـــــــــاهمت شــــولکه باز
چي درون دچـــــــاپخته دعشق پــه اورشي
عاقبت تـــــــــردهـــــــــان وزي درپه ناز
څه بنده څـــــــه يې همت څــه يې طاقت ده
چي ستادرله بـــه درشي عــــــاشق پايواز
داميد په درياب غـــــــــرق لکه غـواص يم
دربه کله پـــه لاس راکــــــــړي زمادمساز
جاهـــــــــلان مي له طاعته غــــافلان دي
غفلت وړي ګــــــــويامړه دي پـــــــه مجاز
(ملااميره) ګــــــــــمنامي وخاکساري کـړه
خپل ځـــــــان بوله کم تـــــرملخ هم ترتــاز[71]

[71] تاز: يورازحشره ده. چورچورکه(پښتوپښتوتشريحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستاو دید ته زمـــــاډېر کېږي هـــــــوس
محروم مه کـــــړه ماغـــــریب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګـــــــــرانه لاره
ګرانه نه ده چي فـــــریادکــــــړم دجرس
ستاددید خیال به ونه وزي زمـــــــــاله سره
که رقیب راته غـــــونډۍ کـــړي خاروخس
سمندرنګه ســـــــــــاکن دعشق په اوریم
نه په مرم نه دوتـــــولـــــــــــــرمه وس
دیوسف په شـــــــان بندي دغم په څاه شوم
دوصـــــــــــال کاروان مي شه ډېرو ډېرپس
هرمــــــــرغه چي وي ایله په هـــــواګرزي
چي بندي شي ګالـــــــوي بـــــند دقفس
که وصال غـــــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هـــــردم درته حاضرفـــــــــریادرس
ستاد ستر ګـــــوکتوو ایستم له حـــــاله
پردغـــــــــه حال پېژنــــم کس وناکس
دایقین ده چي دمـــــــــرګ سپاره به راشي
(مــــــلاامیره) تاله خـــــــه خنداهـــوس

***

ســــــــتاپه فضل بـــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کــــــړم یــــــم په هــراس
زمـــــــاپه زړه کښېي اچـــول دخطروکاندي
غواړي ماکـــــړي مســـوس[72] په ډېروسواس

---

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفيق مي خــــــداى رفيق کړ پرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مـــــــــرګيه په خپل لاس
چي دښمن د چاپه کـــورشي حال بـــې[73] څه وي
زما پر کــــــــورهمېش ولاړ د دښــــــمن آس
را داخل زما په خــــــونه نفس شيطان شوه
بندګي مي پــــــه عــــــذاب شوه وکړه قياس
په تصديق وپه اخـــــــــلاص عبادت وکـــړه
ځان ساته قـــــــوي دښمن لــــــري خناس
ښه صفا کــــــــــړه روح و زړه په ذکـــروفکر
خپل دلبر لــــــــــره ورځه صاف تـــــرا الماس
هـــــــــــرعامل به جزا مـــــــومي د عمل خپل
(ملاميره) نيک پــــــربدوکـــــړه تل پاس

❋❋❋

خداى د رکـــــــــــړى ډېر دولت سنګ پاروس
ســـــــــتا پــــــه زړه کښي مکان لکه پانوس
د دولت دي هـــــــــــوادار ډېر دښــــــــمنان دي
پسي ګرزي کيقباد هــــــــــــــــم دقيانـــوس[74]
ښه دولت لـــــــــــره زنانـــــــــوته نګاه کـــړه
پـــــــــرپيره شــــه که سرد يوي که تمـــوس[75]
ترســـــــــــهاره بيداري کــــــــړه غفلت مه کړه
که غــــــــــافل شوې پرتا رِغ کـــــوي خروس
که دي دا دولت نــــــګاه کـــــــړته بادشاه يې

---

[73] بې = به يې
[74] کيقباد : دايران افسانوي پاچا چي وايي سل کاله يې په خورا عياشۍ کي پاچهي کړې وه (غياث)
دقيانوس: يو ظالم پاچا و چي وايي اصحاب کهف دده له ېېري له ښاره وتلي و او په غار کي پټ سوي وو (غياث)
[75] تموس: د ګرمۍ موسم. د کندهار پښتانه تموښ ورته وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مــــــقابل دي نه وینـــــــمه چین و روس
سنګ پاروس که داخل په لـــــوی بازار کړي
خدای به درکړي خوشحالي تـــــــرنو عروس
تکلیفات د شـــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملا امیره) بې تکلیفه لـــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صیقل ســــــره ګناه کـــــــړه دزړه تراش
د توحید پـــــه نور غایب کــــــړه بد خفاش
که صادق یې امــــــرونهی کــــړه محکمه
په قـــــــرآن کي نقش کـــــــړی دئ نقاش
خـــــو باطله مـــــدعاد ښمن نه کـــړي
مـــــــدعاد ښمن دئ پـــــه شرعه پاش
ته آئینه د شـــــــرع نسه[76] وخپـــل مـــخ ته
ســـــتا عیبونه به ښـــــــکاره شي بې تلاش
هـــــربنده چي پـــــه اخلاص بندګي نه که
په قیامت بـــــــه شرمنده وي مـــخ یې خراش
هــــــرباد شاه چي پرسپاه دولت بسیار کـــړي
هـــــرسپاهي وي تېرترسرهـــــــم ترمعاش
(ملا امیره) دون هــمته تـــــرهـــــــــرچا یې
هسي کــــــم یې ددنیا تــــــــرادنی مـــاش

***

په حصول د مقصود تل ګـــــــــرزي درویش
پري بـــــــه نه زدي خپل مقصود په زړه دلرېش
ترک وهـــــــــلي ده دنیا د خـــــدای دوستانو
تر دنیا تېرشـــــــــو محبت د خدای وریېش

---

76 نسه = نیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جـــذبه دوه جـــهان کله هېرېږي
که مــــجذوب شــوي له تاپاته ګاوومېش
طـــریقه وعشق ته جـــذب الـــهي ده
ته عـــاشق یې که رب جذب کئ[77] درپېـش
که عاشق شـــــوي دغه لوی فضل درب ده
د اســـــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســـم ده ساکرتابــه مسکورکړي
یک بیني ویک خـــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلــــــوق ظاهــرباطن شي
کع دي یاروي که اشـــناوي که دي خوېش
ښه بیان دجـــذب عشق ده مــــومنانو
(مــلاامیر) یې بیان وکـئ[78] خیرانــد بش

***

په خپل ژوندچي خپل یارنه کړې فـــراموش
خپل یاربـــــوله تابه کاندي زرین پوش
وعـــاشق ته دمعشوق صفت شکــروي
په ظاهـــــره وي آرام باطن پـــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپـرمعشوق سپک شي
پـــروانه که ددنیاپـــه خرید فـــروش
عشق هـــــغه دئ چي پرشرع مـــوافق وي
مخاف له شــــریعته شیطاني حق فراموش
نه ده چــامیندلی عشق پـــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چي یې رب کاندي ورپوش
ددیداردي طلبګارعـــاشـــــقان واړه

[77] کئ = کړئ
[78] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملاامیره) که صادق یې پـــــــه طلب کښي
شب وروزدجفازهـــــــرکړه ته نـــــوش
همېشه بیان دعشق کـــــــړه (ملاامیــره)[79]
په بیان کښي دي ثـــــواب ده نه شي خموش

***

زمـــــــــادزړه خیال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نــــه که ددنیاپــــــرفــــــاني فرش
ستادعـــــــشق له برکته مستغني شــــــوم
دوه جـــــهانه راته هیڅ شــــوه لکه قــرش[80]
راڅخه هېردهــــرشي خوندشي په دهان کښي
نه پـــــوهېږم چي داتلــــخ ده اوکه تــرش[81]
چي دعشق په اورمي ســــــوی دل وجان ده
جنګ آســـــان شـــو د اورس[82] هــــــم دحبش
ســـــتادعشق په جامــوهسي مست خماریم
دناکــــس اوس منت باریـــــم هم بارکش
رقیبان راتـــــه ولاړستاپه کـــوڅه کښي
پرورخم مانــــوش کـــــړی دی ستابرش
دوي چشماني مي څلورشــــوي ستاپه لوري
منتظردرتـــــه ولاړیـــــــم پـــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــالق کـــړه (ملاامیره)
خپل خــــــالق بیاله تاکاندي سوال پرسش

***

[79] اصل: ... ملاامیره فقیره
[80] قرش: دیوي سکې نوم دئ.
[81] اصل: .... داتلخ ده که شیرین ده که ترش
[82] شاعردلته (اورس = روس) له عامه محاوري سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یارطلب کـــــوه تل پـــــه اخلاص
ځان غوټه کـــــړه په دریاب لکه غـــواص
عاقبت بـــــه درپیدا کـــــړي ترسرتېره
ته بـــــه شي په دغــــــه درکلان خواص
که دي ســــــرله تنه ښېل په غــواصۍ شي
په عقبا بــــه پیدا کـــــــړي دسرقصاص
په طلب کښي دوصال که څـــــوک فناشي
رب به ورکـــــړي درجـــه دخاص الخاص
په تــــــقوا و په اذکار زړه نــــــرم کېږي
پــــــه مثال لکه چي نــــرم ده رصــــاص[83]
راشــــــه پرېږده دادنیاطلب دیارکـــــړه
ته مسلـــــــــم یې نــــه ولیدبن عاص
ددنیامـــــــحبت حـــــجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیاکــــــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله څــــــم لـــــرمه عرض
که نـــــقاب له مخه واخــــلي سرعوض
زه عـــــــاشق یم منتظرســـــتاودیدن ته
ستاپه دیدستاپـــــــه رضالـــــرم غرض
که عــــطاراته دیدن کـــــــړي زماصنمه
زه خـــــوشحال یــم که وړیاوي که په قرض
بي له تامي هیڅ مـــــقصودپه زړه کښي نشته
پرعـــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عــــــــاشقان پـــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کـــــــړي یو ســـاعت پرزمین ارض

[83] رصاص: قلعی (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځـــــــوک چي توانګرپه قناعت شي
زړه يې خـــــلاص شي د دنيا له سخت مرض
دانايانو لـــــره لـــــږ اشـــاره بـــس ده[84]
(ملا اميره) جــــاهــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل يار وتـــــــه ژړاده زمــــــافقط
تــــوکل پـــــرتا ، نه پربل چاده زمافقط
بنــــه مي يار بنــــه يې ديدارده بې مثاله
ستاديدار تــــــــه ډېره تمـــــناده زمافقط
محـــــروم ستاله ديداره هـــــغه څوک دي
چي کافــــــروي دی دښـــمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېگ پـــــه جــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خـــوناب ګاه وبيګاه ده زمافقط
پخته کارعــــــاشقان موج لکه درياب کړي
ځني ورک ځان جــــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکـــړي په خپل ځان کښي
هيڅ منت بــــــه نه پرتاونه پرمـــاده زمافقط
په عالــــــم کښي منت بارشوې (ملا اميره)
د تهمت په پېټي ماته شـــــوې ملاده زمافقط

***

ځــــــــوبه ګـــــــرزمه ژوندی پردابساط
طمع نه کــــــړم چي پيدابه کــــــړم نشاط
شيرين عــــــــمرپه غفلت راباڼـــدي تېرشو
نه مي وکــــــړه بنه تـــــــقوا واحتيـاط[85]

---

[84] اصل: ... لږ اشاره بس وكافي ده
[85] اصل: ... بنه تقوا وعبادت احتياط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاځـــــــای دکــــوچ وبارهیڅ باورنشته
وداناتـــــــــه ده ځـــــــرګـندلکه رباط
زندګي کـــــــړه واړه صرف په عبادت کښې
تېربـــــــه شې دباد په شــــــان پرپل صراط
هیڅ عـــــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یارســــــــره یې نــــــه وای اختــلاط[86]
داسم ذات په تېره تېغ کـــــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) دې ربـــــــه ځـــوکـــړې انبساط

***

دعشق بارزمــــــــا په شــــاده سخت غلیظ
راته جـــــــوړه تـــــــــماشاده بخت غلیظ
عـــــــاشقانوته یې دام دزلـــــــــــفوا یښی
عاشق بند شـــــــــــوتردابند نشست غلیظ
بدعـــــــــمل راته رقیب شوزمـــــاوځان ته
نیک عمل ده زمــــــاوځـــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مي دباد شــــــــاه پــــــرتخت بالاده
وربې نه کـــــــړم زمــــــاتخت ته بخت غلیظ
راخخه هېردیارمحبت کـــــــــړه دوه جـــهانه
همېش سپوردعشق پــــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب دوصـــــــــال ټینګ نسه محکـــمه
داتناب ده دې پــــــــــردیـــــــــارمخت غلیظ
عروه الـــــــــــوثقی رب بللی خپل قـــــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) دقـرآن نوشت غلیـــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکاروا ختلاط
[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامـــــع یـــــم ددیدارلـــــــرمه طمع
زه بلبل یـــــــــم دګلـــــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــــان چي سیاحت پـــرزمین کاندي
زه سیاح یـــــــم دبــــــهارلــــــرمه طمع
جوش خروش دعـــــاشـــقانوپه سینه کښي
زه عـــــاشق دفیض انــــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هــــغه خامـــان دي
زه پخته دګـــــمنامیه، دقـــــرارلرمه طمع
نابالـــــــغ فـــــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالــــــغ دښـــــــه رفــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالـــــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یــــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بــــنده دخـــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخـــــــون په وینو ســـورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــــــــان زمــــــــاده دزړه داغ
ســــــــــتادعشق له غـــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شـــــــان طلب کـــــــوم دګلــو
که مي ولـــــــــیدای دیـــــــاردحسن باغ
که صدف رنګه سینه شـــــــوه دچـــاصافه
په صدف کښي دررونبـــــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پـــــــــــرګلستان بلبلان ګـــــرزي
کله ښـــــــــایي چي ورګډ بـــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســـتاپه عشق کښي
په وصال سرپ[88] معطـــرکـــــــــــړه جان دماغ

---

[88] سرپ = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهيڅ مسلـــــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خـــــــالي ، ده بې انصاف
هرمومن ايـــــــمان راوړی په خپل عشق ده
د کافـرو چي عشق نه وحساب نه شوه له اشراف
دجاهــــــــلو رجــــــوع کله شي وعشق ته
عــــــاشقان دخپل زړګي کانـــــدي طواف
له ازله قاســـــــم کــــــړی بنــــه قسمت ده
کافـــــــران به په عـــــــــذاب مـومن معاف
پرزاهــــــــدو باندي سپک بار د طــــــاعت ده
سبب داده پــــــــرمحــفوظ يې ده عشق چـاف[89]
هـــــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهــــــــمه ده واړه عشق ، وکـــــــړه انصاف
دزاهـــــــدو کفاف قـــــــوت ولايموت دي
پـــــــه زيادت يې حکــــــــم کبړي د اسراف
سرګـــــــردان اهـــــل دنيادي په طلب کښي
مـــــــوړبه نه شي مګرخــــــاک شو شکم ناف
خـــــــــدای دي صبرقناعت زمــــاروزي کړي
(مـــــــلاامیره) لـــــــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صـــــــادق يې له ګناه کـــــــړه ځان حنيف
په تـــــــقواوعبادت کـــــــــــړه نفس ضعيف
دنيکانـــــــــو محبت دځــــــــان عادت کړه
خــــــــدای دي نه کاندي ګـــــمراه دچاحريف
دجاهـــــــــلو له صحبته بـــــعيد ګـــــــرزه
په صحبت بـــــــه دنيکانـــــــــو شې لطيف

[89] ښايي چاپ وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له میانه واخــــــــــــله که دانایي
په خپل ځــــــان کــــــړه جامـه د عشق لفیف
پـــــه ویل د محققانـــــــوفـــــهم وکړه
هـــــــرګفتن یي تـــــرمــــرجان و در ظریف
هــــــــرکامل له خپله ســــوزه تصنیف کړی
ناقابل ده (مـــــــلاامیر) کـــــوي تصنیف

***

ماچي وخـــــــوړل دیــــــاردلاس تریاق
راځخه ورک شــــــــووخت د صبح و داشراق
ستاله حبه ماسیوا شـــوه فـــــــراموشه
بیا پـــــه یاد دیارشیرین دهـــــان بــزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالــــــم کښي
دعشـــــــق آس مي ځابک ولید تـــــربراق
چي وصــــــــال مي ددلبرپه کـــــوځه وشو
داخـــــــلاص پـــــرمیدان پاته شومه طاق
له هـــــــغه پس خـــوشحالي شوله راپېښه
بیامي ولیدځان جــــــــهان شومــــه آفــاق[91]
په ظاهـــــــرصورت مشغول یم له عـــــالمه
ذمیمه شـــــــوله بدل پـــــــه نېک اخلاق
(مـــــلاامیر) ده مــــــدرس دعشق په علم
دهـــــــربیت ثواب دي[92] ډ پــرشي تــرعتاق[93]

***

ســــــــتادوصل دګلشن زمـــــــا اشتیاق

---

[90] بزاق: دخولي ناړو ته وایي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کي ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي = دي یې
[93] عتاق: دمینځواومریانوآزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــــم دهجران دلـــــوی فـــراق
زه تـــــرسروتـــــرمــــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمـــا قــــــول په نفاق
په ژړا ســــــره زمــــــــابــوتي کاني ژاړي
خــــلاف نه ده دمعشوق عــــــاشق مشتاق
بدعمل زمــــــــاحجاب دیارله مـــــــخ شو
ورکــــــېده دي دحـــــجاب پـه نیک اوراق
دتـــــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
نبــــــه وصال بــــــه دي روزي کاندي رزاق
دقسمت بــــــرخي وهــــــرچاتـــه رسېږي
منتظرورتـــــــــه ولاړدي تـــــــول عشــاق
دوه جـــــــهان چي له تاهېرشـــوه (ملاامیره)
څه په کاردئ خـــــراسان ملک دعـــــــراق

***

بي جذب الهي به څوک پیدا کـــړي دزړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي یې رب که سینه پاک
عــــــامل دشریعت شه ته خضوع وانقیاد کړه
تمثیل دامــــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فــــــضل درب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخــاشاک
هغه (مي)بختورده چي دی تېرترنام وننگ شي
مــحکمه شریعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
دعشق مثال غــــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فــــــرض (یې) پتېده دي چي له تانه شي بېباک

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــــوره هــــرزارع چي تخم خږنه که په مځکه
حــــــرام باندي خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حــــال دالياووګذشته ووپـــــــــه داشان و
په درون کښې جوش خـروش ودهيچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشـــــــوی تـــــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښې
ذيقه يې سينه وي غـــــريب ګرزي ګريوان چاک
خپل نفس ورتـــه وايي ترتانشته(هيڅ) ذاکربل
که دی په داغلـــط شوتلخ يې کئ شيرين باغ ناک
بسکه(ملاامیره)ځـــــه ويل دي ترخوله خېژي
فقيران دزمــــــــــاني دي مبتلا ځه ورته شاک

***

مــــــن وعــــــــن د کتاب ورک دهـــغه چاشي
چي دعشق دودوني[96] بــــرشي تــرداووه سماک
دري ذکره په حديث کښې بيان شوي که خبريې
يومي لساني دويـــــــم قلبي دريم روحي ثناک
لســــــــــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهـــــــــــده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پــــــــورغی سالک
پـــــــر(ملاامير) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هـــــــرمريددي خپل شيخ بـــــــولي پيرکامل
تابــــــــه کاندي ومقصودتـــــــــه پيرواصل
سست يقين که مـــــــــريدي دواصـــــل وکه

[96] دودوني = دودونه ئي(لوګي ئي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بـــــه پاتـــــه معرا[97] شـــي بې حـاصل
اول شـــــــرط دمــريدی مي خپل يقين ده
که شرط ترک شي مشـــــروط پاته شي عاطل
پـــــرناقص که کامل يقين خـــــوک وکه
ســــــتادپاره بـــــه ناقص پيرشي کامل
هـــــرمــريددي وخپل شيخ ته تسليم کاندي
پـــــه دغـــــه تسليم بـه شي بالغ عاقل
جـــــماعت وردوظيفه پـــــرځان لازم کـړه
تقوا خـــــوی کـــــړه دګناه نه شي عـامل
دسلـــــوک بيان مي کـــــړی پـــه پښتودئ
(ملاامیره) فـــــرق کـــــوه دحــق باطل

***

راښکاره شـــــوداشـــــنای حسن جميل
محسنات ددنياشـــــوه خــــــواروذليل
ښايستي ددواړو کــــونـــــو سرکوزي که
چي يې ولـــــيدزمـــــاديارحسن اصيل
پـــــه کامـــــل صفت موصوف زمـــادلبرده
خـــــوک به نه وکي[98] سيـــالي کثيرقليل
ترچشـــــمانومي خـــــوناب ستاله فراقه
نه پـــــوهيږم چي قصيرشي که طــــويل
پـــــه طلب دخپل جـــانان يـــم سرګردانه
پري بې نه ږدم که غــــرق شم پــــه رودنيل
سرومـــــال زمـــــافـــديه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صــــــادق شه مـــه کـړه تعطيل

---

[97] معرا : لوڅ لپړ
[98] وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاووصل ته حیران ده زمادل
شین توتي دګلستان ده زمادل
له فلکه سنګ رېزي راباندي اوري
سرګردانه پرزمین هم پراسمان ده زمادل[99]
خوب خندارا څخه ورک دیارپه مینه
خودبه ژاړي په طلب دخپل جانان ده زمادل
پرعاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلسوزی مهربانۍ ته نګران ده زمادل
غم دعشق راڅخه هېرکړه نورغمونه
ستاله غمه سرګردان هم نالان ده زما دل
دظاهردښمن که زرتوري په لاس وي
هیڅ باک نشته په عذاب له نفس شیطان ده زمادل
بندي کړی دي دهجرپه زندان یم
متنفرله اختلاطه دانسان ده زمادل
ځان ملبوس دبي ننګیه په لباس کړه
(ملااميره) له جهان څخه ترسان ده زمادل

***

دساقي له برکته ملک ګلزاروینم
پرګلانودبلبلو چونهاروینم
زه بلبل ستادګلشن یم بل ګلشن څه کوم
خزان نشته ستاګلشن همېش بهاروینم
هرګلشن لره خزان شته له فلکه
په امان زه ستاګلشن له هراضراروینم
عاشقان مي بلبلان دیاردباغ دي
ساکنان (مي) عاشقان زاغان فراروینم

99 تردي نیم بیتي وروسته دوهم نیم بیتي څلورخپي زیات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــوشته مي پــــرمحفوظ دفتر دعشق ده
تسلسل دعـــــاشـــــقانوواړپه واړوینم
مــــومنانو مــــومني پــــه عشق پیدا کړه
پــــــه عقبایي لــــــویه ګټه ددیداروینم
له دیــــــدارخخه مــــحروم تول کافران دي
عـــــشق یې نشته دوی مـــقهوره دقهاروینم
ښــــــه شیرین بیان دعــشق ده (ملا امیره)
راشـــه وخت کـــــوتاه دئ اوس تلواروینم

***

خـــــدای راکــــــړی پاکیزه دین داسلام
دغــــــه رحـــــم درحمان ده لـــوی انعام
جـــــماعت مي طـــریقه دپاک رسول ده
خبردارشـــــه لــــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان دجـــــــماعت بــــه شـــرمنده وي
پــــــه عقبابــــــه مختورن وي هــم بدنام
تل درود واســــــــتغفارواپـــــه په ژبه
شفاعت بـــــه دي روزي شي دنبي خیرالانام
تـــــوکل تـــــقوا همیش پرځان لازم کـړه
دښمن بند کـــــــړه دخضوع پــــه محکم دام
بیامنقاددخپل پادشـــــاه شــــه که دانایې
محکومي تــــــه همیشه کــــــــړه دحکام
(ملاامیر) غریب دوعاګـــــوی دهــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشـــاه هـــــــرصبح وشام

***

دیاردید لــــــــره ورځـــــــم بې پـــروبال یم
له دیدنه یې شــــــــرمیږم بې جــــــمال یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غلام یم بېکاره دیارپه کارکښي
کم همته بد هنره بدخصال یم
بندګي دي قبلوم پردوه چشمانو
یاره ته مي کړه قبول زه ډېر ملال یم
رقیبانو سرګردان کړم په عالم کښي
ستادربارله درځم بند په جنجال یم
درقیب له همراهۍ مي سل توبې دي
نادیده یارمین کړی پرشین خال یم
کیمیاګر(دي) دکیمیا په طلب ګرزي
دیاروصل زما کیمیا په قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګران طلب دیارکړي
که غافل شوم له طلبه بدفعال یم
دتغیرتبدیل لارنشته زما ویارته
په طلب یې دوصلت ودوصال یم
حیرانېږمه وځان (ته) وجهان ته
ولي ورک ځان وجهان شوبي کمال یم
زه منکرله بندګۍ دنفس شیطان یمه
(ملاامیرمحمد)بنده دذوالجلال یم

***

په ظاهرغریب ملاباطن ملنګ یم
په اسم ذات سره خوشبویه ترلونګ یم
لوی اقلیم دمومن زړه ده بې پایانه
وربي[100] نه کړم له غمازسره په جنګ یم
که لښکرددښمن ډېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پرپلنګ یم

[100] وربي = وربه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فـــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کــــــــړه زه ولاړ د یار پــرننګ یم
دیارننګ مي جــــــــماعت د پاک رسول ده
مومنان بــــي[101] ټینګــــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجد مي ده پالنګ مـوړ باندي ناست یو
پري بې نه ږدم که هــرڅو په صورت ځورنګ یم
که وصــــــلت له یاره غــــواړي لاړ دغـه ده
که مي ټینګه کــــــــړه دالار باد شاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمــــــوږ دین تر کل ادیانو
که عامـل د شریعت شــــــوم زه خوشرنګ یم
ستاد عشق له زخـــــمه سور لکه ســـورګل یم
عاشقان دي واړه ســــــره ، نه چي زه رنګ یم
دوصـــــــال طلب لازم پــــرمـــــاغریب ده
د هجران په اوردي سوی خــــــــوارپتنګ یم
هـــــــمراهي دبې دینانـــــوپه کارنـــه ده
بـــــهتر داچي له بې دینوځخه پـــرڅنګ یم
که رویت مي پــــه نصیب ستاله جـــمال شي
ځوړند ســـــــربه همېشه لکــه متنګ[102] یـــم
د سراج الملت والدین بنــــــه دبدبـــــــه ده
(ملاامیر) دده دوعـــــاګــوی نه دپرنګ یم

***

کباب کــــــــړی دئ زمـــازړه اورد هجران
دغـــــــه اورهـــــــجران دیارغواړم تاوان
په عــــــوض کښي وصال غــــواړمه جانانه

---

101 بې = به یې
102 متنګ : کمند ته وایي (ظفراللغات) او کمند دلومي په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصــــــال مــــــعاوضه شي نشته زيان
معشوقه له عـــــــاشقانو حجاب نــــه شي
داادب ده دعـــــــاشق معشوق تــــــرمیان
که عاشق لـــــــره ســـــل روح دځان پیدا شي
همګي به کي[103] فـــــــدیه تــــرخپل جانان
پـــــــه دنیاکښي يې بل حب ومقصودنه وي
کل مقصـــــــودیې وي دلـــــبر، ژاړي حیران
هغه څوک چي پـــــه نظردمعشوق نیک شي
بیا یې ســـــــــپورکاندي دعشق پرآس دوان
ددنـــــــیانـــــام ننګ واړه ځني هېرشي
پروانه کـــــــړي ددنیاپه ســــــــودوزیان
کل هـــــمت یې وي مصروف دیارپه حب کښي
بل حب نه کـــــــړي صادقان دي عــــاشقان
پـــــــه بیان دعشق شیرین مي روح وجان شو
(ملاامیره) درپاشــــــه پــــــرسپین میدان

***

ستاله غـــــــــمه راتـــــــه اوردئ کل زمین
بي مثال ده زمــــــــادلبرمـــــخ يې رنګین
محبت زمـــــــاوســــــــیله ده ووصال ته
رقیبانـــــــــوراته کــــــــــړی دئ کمین
بل اسباب دعــــــاشق نشته بې له عــــشقه
دعشق اوربــــه وســــــوځي رقیب لعین
بي تکلیفه هیڅ قـــــــــاصدمقصودنه مومي
سرګـــــــــردان دي قاصدان په زړه غمګین
اومي غــوښي چي په دیګ کښي جوش ونه که

[103] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خــــــــوري که غني وي که مسکين
چي پخته دعشق پـــه اورکښي عاشق نه شي
حـــساب نــــــه ده پــــه رتبه دکاملين
دخامــــــانوخامکاري ســــــوزوګدازده
تل بــــــه ژاړي دی بــــعيدوي له تمکين
په بيان د(ملاامير) هـــــغه پــــــوهېږي
چي ســــالک وي پخته کارزړه يې وي سپين

***

پـــــه تناب دزلـــــفوبنديـــــم دجانان
نــــه خلاصېږم که ښند مــــه دوه جـــهان
هيڅ مي وېره لــــه رقيبه غــــــمازنه شي
پــــــرځــــــان وينمه پيره دتـــورزلفان
شش طـــــرفه فيوضات دجــــانان اوري
خــــــالي نه ده هيڅ آفـــــاق زمين اسمان
عـــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غــــــواړي پروا ، نه کـــړي په هجران
که نن ګـــــــوري تورو سپين دياريه خط کي
ته عامــــــل شه همېشه ګـــــــرزه ترسان
نـــــه حسب نــــه به نسب دچاپه کارشي
چي حــــاضرشي دمحشرپه لــــوی ميدان
خوشـــــحالي دنيک عـــــمل ده ونيکانو
بدعــــــمل بـــــه غمګيني شي دعصيان
که رضادجـــــانان غــــواړي رضاپرېږده
که جانان له تارضاشو خه په کارحورو غلمــان[104]
درضـــــادي طلبګارزه خــــــواربنده يم

---

[104] دانيم بيتی ترنوروغلورخپي اوږددئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهـــــکارغــــواړي غفران

***

چي خالق تخلیق وکــئ[105] زمـــــــادژوندون
بیاعاشق یې پرځـــــان کـــړم راغی بیلتون
په خپل عشق ســــــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزیم سرګـــــــــــردان په جګرخون
نه پوهېږم زمـــــــاپه باب قلـــم څه کښلي
چي یو غـــــــم وي نوشته که پــــــه زرګون
که مي ورکه خـــــــوب خنداشوه ستاله حبه
پـــــــــه کارنـــــــه دي ددنیاډېرنعمتون
نــــــورغـــــــمونه راڅخه هېردیارغموکړه
یارنیولی دئ له مــــــخ ســـــــل حجابون
محـــــــرمات شبهناک شـــــــوه سل حجابه
له مذکـــــوره تقــــــوا کانـــدي صالحون
په نصیب دعــــــاشقانـــــــوعجزونیازده
دیارحب دعـــــــاشقانــــــــوده ژوندون
تل مشغول دیارپــــــــه وصل صادقــــان دي
سمندرغـــــــــوندي ساکـن اوربي مسکون
تــــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملاامیره) تالــــــه اوردعـــــشق صابون

***

معشوقــــــــان دعـــــــاشقانـــوقاتلان
بې تقصیره ځني یـــــــوسي دل وجـــــــان
په عالم کښي سرګـــــــردان ګرزي ګریان وي
بیا یې قــــــوت وي دزړه وینه دخپل ځــــان

[105] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبرو سکـــــون ديار پــــه مينه
همېشه يې اوښـــــکي ځي تـــردوه چشمان
بې غمي شي پــــرحــــــرامه په دنيا کښې
دفــــراق اوښکو ترځـــــان وګـــرېوان
دوه جـــــهانه ځني هېر شي بې دلــــبره
سرومـــال کـــړي صدقه ترخپل جانان
پــــه کــــوڅه ديارولاړېې نام وننګ وي
مــــرتبه يې وي بلنده تــــــراســـمان
پــــه اول کښې محبت بيا ګـــــمنامي ده
(ملاامېره) ګـــمنام شـــــه که يې پوهان

***

له هــــجرانه همېش ژاړم پـــــــه نارو
ديارديد پرمـــــاشيرين ، تـــرقند مسرو
درقيب پــــــه محبوسئ بـــه هيڅ بند نه شم
زه محبوس يــــــم دخپل يارپـــــه زولنو
چې يې تـــــوري زلفي بيا پــرمخ خپري کړي
عـــــاشقان سينه ســــوزان په اند ښښنو
رقيبان يې راتـــــه کښېنول پـــه خنګ کښې
اوس مي ولي پــــه تکـــړو[106] پـــه سنګ ريزو
بـــــدبختي درقيب داوه لـــــه اوله
چې يې ذات دده پيدا کــــــړلــــه اورو
بيا يې وکـــــړتکبرپــــــه سجده کښې
پـه کارنـــــه شـــــوعبادت دږېرکلو
رقيبان مي دښـــــمنان دپاک ايـــمان دي
(ملاامېرمحمده) ځـــــغله پـــــه ګامو

---

[106] کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي ايښی دئ پـــــه ميان کښي د ابرو
نن مجنون غوندي عـــــــذاب کړمه ليلو
ودربارتـــــه دي ملنګ پـــــردوهه ناست يم
ولاړبه نه شـــــــم مګرديدراکــــړې خيالو
منتظردي دديـــــــدن لکه بلبل يـــــــم
ځوبه ګــــــــرزمه محرومـــــــه له کتو
ياره جــــــوره شکوفه پـــــه زمستان کړه
اوکه نه وي جان دمـــــــاغ مي کړه خوشبو
جـــــــدايي ديارترخــــه وصال شيرين ده
که يـــــــوځله وصــــال کاندي نن پېرزو
عــــــاشقان دي شهـــــبازان ديارپه مينه
سرګـــــــردان دي پرزمين پرلـــــــويوغرو
ربه روی ســــتاددوستانـــــــــومي دروړی
عـــــــاشقان کـــــړه منورپـــــه انوارو
ستادعــــــــفو مقام پټ له هــــــــره چاده
(ملاميره)عـــــفوغـــــــواړه پــــه زارو[107]

***

زمــــــــاپه زړه ياردعــــشق اورولګــــاوو[108]
بيايې روح راځخه يووړغـــــــم يې نورولګاوو
خـــــوشحالي دزندګۍ راپوري غـــــم شوه
غم يې دروند ده هجران زورپــــرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ســــــــتادعشق په اورايره شو

---

[107] په مقطع کي لږڅه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستادعفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملاميره عفوغـــــواړه په جړاوپه زارو
[108] شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ اوسنی ليکدود يې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینیٔ یکجهتیٔ بیا پر مــــــــازرو ولګاوو
مجوف زړګی مي ډک پـــــــــه سل فکرو و
د توحید په نور شو ډک عجب يې شـــورولګاوو
رقيبان حيران ولاړ زمــــــاو حـــــــــال ته
د توحيدنـــــــورمي پيره په رقيب اورولګاوو
د معشوق پـــــــه طلب ستړي عــــــاشقان ده
(ملاامير) مي په طلب ســـرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مـــــــــومنانو د خپل رب ثناګويي کوو
محکمه پرخپل دين شوو باد شاه ته دوعاګويي کوو
راغــلي اروسان دي دوی وموږ وته حيـــران دي[109]
غيرت د دين به وکـــــړو موږ به هم پهلواني کوو
حيات دي زموږ باد شـاه وي کل اسباب برابروينم
قتل به کفار کړو مــوږ پردوی شمشيربازي کوو
پرخلافت د چـــاريار دي محکم زموږ باد شاه وي
مغلوب دي کافـران شي چي پردوی موږ غالبي کوو
بدبخته کافــــــــــران دي نااميده له قرآن دي
فتح به خدای راکــــــړي د قرآن موږ پيروي کوو
انګريزکه اروسان دي زمـوږ جنګ ځخه ترسان دي
مومنان تول شيران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غـازيان منتظران دي موږ دوی ته کارسازي کوو

[109] داميرحبيب الله خان په وخت کي افغانستان ته دروسانو دراتګ خبره له تاريخي مدارکوسره سمه نه خېژي. د شاعر مراد به يا په سيمه کي د بلشويکي نفوذ د خپرېدو خطروي اودی به يې د روس د تجاوزپه نامه تعبيروي اويا به نوپردرقد باندي د روسانو پوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه دغازي امان الله خان د پاچهیٔ په اووم کال پېښنه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) او په دې ډول نو تر دغه کاله پوري د شاعرژوند هم يقيني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفارکه هرخوږ پردي د دین عقل یې هېر دئ
بې جنګه بې نـه پرېږدو د خپل دین موږ غاوري کوو
قـــــاتلان که مقتولان شو که پاته پر میدان شو
سود منده مومنان دي (ملاامیره) موعظي کوو

***

تـــــــریوسف ډېر ښایسته زمــــــوږ پیغمبرو
ستاره ورته عـــاجـــــز شمس و قـــــمرو
غلبه د نــــــوریې تېره تـــــــهـــــرچاوه
په خـــــــوبانو کښې ځرګند لکه زیږلـــمرو
دوحدت له باغـــــــــه درخته رابنکاره شوه
نه یې مـــــــثل پـــــــرزمین لکه نښترو
د کــــــمال پــــــــه مېوه پره دغه درخته
مـــــــومنانو مي نوش کــــــړئ ښه ثمرو
شاکـــــــران دد ې مېوې بـــــه سربلندوي
تورزا غـــــــان له دې مېوې شخه کــورکرو
مومنان دي خدای غـــافل په دین کښې نه کړي
غـــــــافلان لــــــــه خپله دینه ګاو و خـــرو
د طاعـــــــت بارچې بابا آدم پـــــــه شـــاکړ
مــــــــومنان بې[110] قبلـــــــوي بارد پــدرو
مـــــــــومني ده نیکنامي د عـــــقبا ګټه
مـــــــومنانو ټینګه کـــــــــړه که مي ضررو
د نبي پـــــــــردین ثابت شـــــــه (ملاامیره)
سپي رقیب ثابته نه شـــــــولـــــوی خطرو

***

ته آئینه د شــــــــــــرع نســـه[111] و خپل مخ تــه[112]

110 بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاعیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښــــــــه طاعت وبندګي دپاک الله کــــړه
له ریا څخه ځـــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســــــــره اورونه دي پــــــه لاس ددښمنانو
ستاطاعت وســـــــرومال سوځي یک لخته
ستاپه ښهرکښي ښه کـــوته په دولت[113] ډکــه
بیغــــــــم نه شي دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړپـــــــرخپل کـــــوته وي ترسهاره
اوس بادشاه یې ګـــویاناست یې پرخپل تخته
دتـــــقوا تبغ پـــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمــن ســـــتاتخت وبخته
سرګـــــــــــردانه له خپل نفسه ډیرعالم ده
(ملاامیره) جــهادي شه مي پرېږده ګرم ویخ ته
***
ددنیاکه جستجــــــوی پرداجـــهان کــه[115]
که خدای هیروي آخـــــــرت لره تاوان که
پـــــــرجـــــهان باندي ژړادیارلـــه حبه
داژړادمحبت دخـــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تبغ یې غـــــوخ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکوتـــــرځـــان وګریوان که
دصادق عـــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښي
که مخلـــــوق ته شي ظاهــــردځان نقصان که

---

111 نسه = نیسه
112 داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(هـ) ردیف ته رانقل کړه.
113 دولت دلته ددنیاپه معنا راغلی دئ.
114 کي = کړي
115 که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین دنیا ســــــره ضدین(دي) هیڅ شک نشته
په یوه ځـــــــای اوراوبـــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکــــــــرګلستان کــــړي
عاقبت به یې خـــــراب دمـــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خــــــــوی خصلته
دامشکل ده چي دیده څـــوک بې چشمان که
جاهــــــلانـــــوپه دنیادین بدل کــــړی
ددنیاهـــــــبربده نــــــه که دین نسیان که
که دانایي پـــــــــرخپل سرنیسه لاســـونه
وجاهــــــل ته نصیحت ډېرعــــــالمان که
ناصحـــــــان که نصیحت ددین بیان کـــړي
(ملاامیر) بـــــــــه یې قبول پردل وجان که

***

محبت دخــــــــدای دوستان بې خدای نه که
په یوه زړه کښي بـــــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهــــــــــروي له عــــــالم باطن له حقه
مشاهــــــده یې له خـــــــدایه بل رای نه که
چي توانګــــــــردقناعت په خـــــــزانه شي
هیڅ ګـــــذربه دغنیانوپه ســــــرای نه که
احتیاجي بې خـــــــپله ربه دبل نــــــــه که
روح وجـــــــان به بې له خدایه فدای نه که
عـــــــاشقان دي طالبان دیاردوصـــــل
که واصل شي ومعشوق تـــــــه وای وای نه که
په کـــــــوڅه کښي دمعشوق حیران ولاړوي
خوښ خـــرم وي په حیرت کښي هم تلای نه که
حال وقـــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خـــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــه نغمو اوازونه
یارزمــــابي وفا پـــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمــــاخپل دګـــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پـــــه ژړاپسې مـــرمه
دبلبل سینه تل تـــــرختلي خـــــارونه
دلبري دلــــجويي رهبري دي غـــوا ړمه
که ما خلاص په اخلاص کـــړې دغم له بارونه
مـــاغریب کــــړه بعیدله شیطانه شدید
بدلــــوي سودايي پـــــه دنیا جنتونه
مامرید کــــړه قـــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســـــتامجیب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جــــمال شین دي خال ده صنمه
پـــه ظهوردي خــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشـــــوخنجرپـــه مجروح مي ځګر
سپین دي غـــابنن وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصـــــديق ستارفيق ترهــــمه وشفیق
یارغـــاردســــرداردهجرت په مزلونه
پتهولـــــو خـــوبان افضلین مي جانـــان[116]
بهـــتري مهــــتري پـــه آيات حدیثونه
ستاابلـــــق ترفـــــرق وتبرشوی مطلق
نازبردار ، رازکـــــــدارترجمله حجابونه

---

116 دانیم بیتی په لږ تصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پتولو خوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــوعیان د(امیر) پـــــه زبان
خـــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پـــــرزړګي وكـــــړه پوښتنه
زمـــــاپرحال په چابكي وكـــــړه پوښتنه
شپږداغـــــونه عشق راكـــړي پرسینه دي
دازخــــمونه دمـــــرګي وكړه پوښتنه
ورنځــــــورتـــــه كه دواددیدن وركـــړي
زمـــــادواده پرهېزي وكـــــړه پوښتنه
بیكاره غـــــلام دیاریـــــــم ورته ژاړم
نن دغـــــلام پربېكاري وكـــــړه پوښتنه
هیڅ حاجت زمـــــــاپه كاروخدمت نشته
زماژړایارخـــــوښوي وكـــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډېرپـــــــه زړه غـــــمجن یم
نن زمـــــاپرغمګیني وكـــــړه پوښتنه
عشق جـــــهازشوګډ یې كړم په محبت كښې
ته مـــــهربان شه پرغرقي وكـــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پـــــه سپینه ږیره تل ژړاكـــــړي
راشه زمـــــاپرغریبي وكـــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپـــــــه لاس زمـــــاددلبرده
عـــــاشقان پـــــه قتلـوي دایې هنرده
چې په برخه یې خــــــواري دسوزګدازشي
خـــــودبه ژاړي چې زخمي یې دزړه سـرده
هـــــغه څوك چې وي ببغم دیارله فكـره
ســـــړی نه ده پـــــه مثال دګاوخـرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبت پـــــه اوريې ســـــوی پـه کلونو
چي وصـــــــال را بانـدي راغی نن اختر ده
غـــــلامي مي په اخــــلاص د کامل وکړه
اوس ماذون شوم د کامــــــل هسي نظر ده
وخــــادم ته د مـــــخدوم فيض رسيږي
هيڅ شک نشته د رســـــول د خولې خبر ده
عــــاشقان (يې) وديدن ته هـــــوسيږي
ځني پاتـــــــه نام وننګ وســـيم وزر ده
صادقان د يار پـــــه مينه هـــغه څوک دي
چي پـــــه لاس (يې) همېشه د عشق دفتر ده
عـــامــــلان د شريعت مي فايضين دي
پاک الله ځني راضي هـــــــــم پيغمبر ده
عـــاشقان ترسرومـــــال ويارته تېردي
چي ليدلی يې جانــــان پــــه خپل بصر ده
ديارميني تورکـــــودی کړم په جهان کښي
خاکساري مي جـــــوړه کړې پرخپل سر ده
ګـــمنامي لـــــويه رتبه ده (ملا اميــره)[117]
اختلاط د زمــــاني ډېرشـــــوروشر ده

***

که وصال داشنای غــــــواړې روڅ دغه ده
بيا خه نه شي د مـــــــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چي راکب پـــــرخپل مرکب يې
له مـــــــرکبه که شيوه شوې توره شپه ده
په تياره کښي څـــوک رسيږي ومقصود ته ؟
لـــــوی مثال دئ نيکي واخله لاربنکاره ده

[117] اصل: ګمنامي لويه رتبه ده ملا اميره فقيره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــمبختان مې غـــــافلان د یار له ذکره
لـــــــغزیده وي و خپل نفس تـه مسخره ده
پـــــرهـــــمت د زاهــــد انو آفرین شه
نفس شیطان یې پـــــه عـذاب بنه تماشه ده
پیروي د پاک قــــــرآن مــــو په نصیب کړې
چې همېش زموږ په خــــــوله ورد و ظیفه ده
په نصیب مـــــــو شفاعت د پاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خــو شحال کړې وعده ده
له دې خپلې بــــــــد بختۍ څخه په عذاب یم
ګیله نشته پر هـــــــرچـــــامې توره شپه ده
هـــــــرعـــــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملا امیر) مې دریاشي ډ کــــې[119] ســــــینه ده

***

هغه څوک چې صادقــــــان وي ستا په مینه
محبت بــــې[120] هــــمېشه پـــــرخپل یار وینه
اول حــــــال د سالک دادئ اې دروېـــــشه
چې پـــــــه حب کې د خپل شیخ به فناه شینه
حقیقت د حب یې هلته ظـــــاهـــــــــرېږي
چې د پاک رســــــول په شــــرعه عمل وینه
دویم حـــــــال د صادق دا ده په محبت کښې
چې د پاک نبي پـــــــه حب کښې فــــــناوینه
دریم حـــــــال فنافی الله بـــــــولې طالبه
بې له یاره مــــــاســـــــوا کل ترک و هینه

[118] بې کي = به یې کړي
[119] ډکې = ډکه یې
[120] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل خـــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دي دروحبو څـــــــوک وينه
هــــــــرچي لار د شـــريعت يې وي پرې ايښې
رهـــــــبر ده شيطان اورتــــي[121] څکـــوينه
که باوردي پــــــه آيات و حـــــديث کېږي
ملحدي پـــــه طـــــريقت کښي ډېره وينه
هــــــغه څوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پــــــه سپين مـــــخ به آخرت لـــره ورځينه
خـــــــدايه عشق مي برابر پرشـــريعت کړې
چي مـــــــقام د مـــوحدۍ مي روزي شينه
(ملا امير) غـــــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکـــــــــــړې په توحيد کښي له لعينه

❋❋❋

ستا د هجران په اورو ســوی ارامي غواړمـــه[122]
زړه مي زخمي دا ستاله لاســـه دوايي غواړمه
دوامي وصل د جانــــــــان ګنج نوري غواړمه
زه خوار مسکين يـم بي تسکين زه دلجويي غواړمه
ستا د محبت پــــه درياب غرق صدف دري غواړمه
زه غواص تېر(يم) تـرخپل سر اجرت قوي غواړمه
له دواړو کـــــــــونويم بېغم روښندلي غواړمه
له پخته ګانـو مي حساب کړې ګمنامي غواړمه
سيرو سلـــوک راباندي تېرشو مقبولي غواړمه
نفس و شيطان مي دښمنان ستا مـــهرباني غواړمه
زمـــــــامشرب د نقشبند پير مجددي غواړمه

121 اورتي = اورته يي
122 دي غزل ته پرسرکښلي دي: مناجات فقيرملا اميرمحمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه سـوزیمه نورمحمدي غواړمه
درعشق تـوسوختیم دروصلت رهنمایي غواړمه
عـمرم عبث ګذشت درطاعت عمرثاني غواړمه
پیرمي اولاددعـمریارپیرقریشي غواړمه
(ملاامیر)خواریې دامنګیرزي[123] غـلامي غواړمه

***

په خـوبانـوکښي کلانه راشه راشه
زمـادزړه محبه ګـرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـوم پـردووچشمانو
ته یې نورزمـادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنـوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تـرسبحانه راشه راشـه[124]
(دا)ستانـورده وسیله زمـاووصال ته
تـه همېش پـرخپل رب ګرانه راشه
مـحبت دیارافضل تـردوه جـهانه
ته یې زمـادزړه ارمـانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تـرکل عالم یې
باطن نـورظاهـرانسانه راشه راشه
ستاامت هـمیشه فـخرپه تاکاندي
تـه سـرداریې دنبیانه راشه راشه
ډېردي قـدرهـم حرمت پرخپل خالق ده
کامـل میره دخـوبانه راشه راشه
کمینه امتي سـتایم پاک رسـوله
زه (امیرمحمد) سـتادغلامانه راشه راشه

---

123 زي=زه یې
124 دغه بیت دريِ ځپې زیات دئ.(هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق ســـــرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عـــارضي نه ده چي له زړه څخه بدرشي
بيان دعشق کـــــــومه وسالک ته يې ښيمه
مشتق لــه عشقيه دئ چي پيچان[125] پربل شجرشي
عشقيه مي هــغه شی ده چي غالب شي پرګياه
ذات دګياه ورک شي عشقيه مي پـــراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لــــــري منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګياه (يې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته يې زده کړه اې سالکه
يو مي رحـــــماني بل شيطاني که دي باورشي
شيطاني هغه ته وايي چي نقصان دشريعت وي
ناري تجلي ويني پـــــه غلط مي ګاووخرشي
رحماني هــغه ته وايي چي پرشرع مستقيم وي
شــــــوارق به دانوارفيوضات باندي مطرشي
تميزددې دووګـــران دئ دخطرځای يې دغه ده
سالــــم به ترتېرېږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامير) فقيريم په بيتوکــــــــړم بيانونه
محتاج زه دوعـــــايم که پرمادخدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شــــــوه له طاعته غافلان دي
ودين ته يې شاکـــــړي په دنياپسي روان دي
بيدارشئ مومنانـــــــولوی سفرلرئ په مخه
نکيرمنکربه درشي سـوال جواب يې په ايمان دي
کامل که دي ايـــمان وهيڅ دي وبره خطرنشته

---

[125] عشق پيچان يوراز ګياه ده، چي پرنوروګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بدعمل دي دځان زیان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دادنیا پاته
محصل دهـــرچامرګ دئ ځني پاته یتیمان دي
سپین زږه دي توربږي ګناهــــــونه دي ډېرېږي
صیقل (یې) اسم ذات ده شــریعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عـــــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملاامیره) نــفس شیطان دي دښمنان دي

***

یوه درخته یې نهال کـــــړه په قدرت کښــــي[126]
څلورښاخ (یې) ورپیدا کـــــــړه په زینت کښي
هر(یو) ښاخ له ګوناګــــــــون مېوي څخه پرده
زاغـــان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پـــــرګل مین ملامت نه دي
معطریې دل وجـــــــــان په حقیقت کښي
چي بلبل غـــــــــوندي صادق په مینه نه شي
دامشکل ده چي به ګـــــډ شي په جنت کښي
ســـــاکنان دهغي درختي هـــغه خوک دي
چي ترسروترمـــــــال تېرشي په محبت کښي
مـــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبیب ده
چایاران یې څلـــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عـــــاشقان دخدای دوستان دي
رب ورکړي خـــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــــران منکرالحق دي
محرومي شـــــــوله وریښښه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابیات مـــــغلق ویلي

126 داغزل په اصل کي د(ښ) په ردیف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخرېي معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښېـــي
ربه ســـرو مال قـــــربان زمـــاترنبي کړي
(ملا امیر) غریب غـــــلام تل په خدمت کښېي
عـــــاشقان د یار جـــــفا پر وفـــا بولي
(ملا امیر) فقیر مغموم ده پـــــه هجرت کښېي

***

د خپل اشــــــــنای دیدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنـــــه وم چي پـــه مخه رقیبان راځي
د یار د غم ګـــــرد و غبار زمــــاپرځان راځي
د یار له عشقه مي خـــوناب نن تر چشمان راځي
(را) میسر به وصـــــــال نه شي بې ژړا عالمه
د فــــراق او ښکي مي بهېږي پر ګریوان راځي
دا دنیا که هــــمګي ګل و ګلـــــــزار شي
عـــــاقبت به شي فنا د مـــرګ خزان راځي
څه د غم ژوندون یې زمـــــــاپه قسمت را کړ
بې له یاره د عشق دود مي تـــــــردهان راځي
زما په اوښکـــــــــو هیڅ اثر پر جانان نه شي
زمـــــاپر حــال نن په ژړا زمین اسمان راځي
سر ګــــــردان و پایدوان پــــــرد ادنیا یمه
ترک به نه کړم ستا طلب که هـــرخوزیان راځي
د جنت تــــــرګلـــــو زیاتي تــــماشه ده
چي مستغرق شــــم دیار فیض لکه باران راځي
که وفانه کـــــړي نن د ژوند رمــــــق باقي ده
او که نه وي (ملا امیر) غــــــریب ګریان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګند تیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــفاده همېشه مـــــــاژړوي
رقیبان پـــــه نصیحت مـــــاخندوي
زه حیران یـــــم چې ژړاکـــــړم که خنداکړم
نه پـــوهېږم چې یارزمـــــا څه خوښوي
دجـــــرس له حـــــاله حال زمامعلوم شو
تـــــرخندازمـــــاژړایـــــارقبلوي
دادنیادژړاځـــــای چې ببغـــــم نه شي
ستاژړالـــــــره اجـــــرت یاردرکـــوي
داجـــــــرت حساب مي خپلـــه زندګي ده
عـــــاقبت دصـــــــورت حجاب پاره کوي
دمحشرپـــــه روځ بـــه نیک وبدښکاره شي
دانایـــــــان مي نیک پــــه بدنه بدلوي
آئینه دزړه صفاکـــــړه له هـــــــــرزنګه
(ملاامیره) خدای رحـــــــمان ده رحم کوي

***

عـــــاشقان دي بیماران پـــــه زړه زخمي
ددیدن زکات غـــــــواړي پـــه مسکیني
هیڅ حـــــاجت یې ددنیا په چـــــاره نه وي
نه پـــــــه کاریې وي جنت غــــلمان حوري
دخپل یاردیدن یې خـــــوښ تردوه جهان وي
قاسم کـــــــړی ښـــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحیددباغ مي هـــــــرعـــــاشق بلبل ده
ودي باغ تـــــه بل مـــــــرغـــه لارنه لري
دګلانـــــــوسیل بې بـــــــــهاره نشته
ددیداررروځ لـــــــــوی بـــــهارده کاملي
په نصیب دي ښه دیداریه لــــــوی بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیره) جنت پرېږده د دیـــارشـــه محبتي[128]

❋❋❋❋

❋❋

❋

❋

❋

❋

[128] تردې غزلې وروسته دنسخې په پای کې د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چې څوپاڼې به یې لوېدلې وي (م. هوتک) .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library